γιά τόν σκοπό αὐτό, πρέπει, ἐπομένως, ἡ ἔννοια τῶν «ὁμοειδῶν προϊόντων», νά ἑρμηνευθεῖ μέ ἀρκετή ἐλαστικότητα. Ἔτσι, πρέπει νά θεωρηθοῦν ὡς «ὁμοειδῆ» τά προϊόντα πού ἐμφανίζουν ἔναντι τῶν καταναλωτῶν τά ἴδια χαρακτηριστικά καί ἱκανοποιοῦν τίς ἴδιες ἀνάγκες. Ἐπομένως, τό πεδίο ἐφαρμογῆς τῆς πρώτης παραγράφου τοῦ ἄρθρου 95 πρέπει νά προσδιορισθεῖ ὄχι βάσει τοῦ κριτηρίου τῆς αὐστηρῆς ταυτότητος τῶν προϊόντων, ἀλλά βάσει τοῦ κριτηρίου τῆς ὁμοίας ἤ παρεμφεροῦς χρησιμοποιήσεώς τους.

3. Ἄν δέν πληροῦται ἐξ ὁλοκλήρου ἡ προϋπόθεση τῆς ὁμοιότητος πού ἐπιτάσσει τό ἄρθρο 95, παράγραφος 1, τῆς συνθήκης, ἡ δεύτερη παράγραφος τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ ἔχει ὡς σκοπό νά καλύπτει κάθε μορφή ἐμμέσου φορολογικοῦ προστατευτισμοῦ στήν περίπτωση προϊόντων τά ὁποῖα, χωρίς νά εἶναι ὁμοειδῆ κατά τήν ἔννοια τῆς παραγράφου 1, εἶναι ἐν τούτοις ἀνταγωνιστικά, ἔστω καί ἐν μέρει, ἐμμέσως ἤ δυνητικῶς.

Ὅσον ἀφορᾶ τίς ἀλκοόλες πού καταναλίσκονται ἀπό ἀνθρώπους, τά ἀποστάγματα δημητριακῶν καί τό ροῦμι, ὡς προϊόντα ἀποστάξεως, ἔχουν ἀρκετές κοινές ἰδιότητες μέ τά ἀποστάγματα οἴνου καί στεμφύλων, ὥστε νά ἀποτελοῦν, τουλάχιστον ὑπό ὁρισμένες περιστάσεις, μιά ἐναλλακτική ἐπιλογή γιά τόν καταναλωτή. Ἡ διαπίστωση αὐτή ἀρκεῖ γιά νά γίνει δεκτό ὅτι τά ἐν λόγω προϊόντα εἶναι ἀνταγωνιστικά μεταξύ τους καί ὅτι ἡ ἀντίστοιχη φορολογική τους ἐπιβάρυνση δέν δύναται νά ἔχει προστατευτικό ἀποτέλεσμα γιά τήν ἐθνική παραγωγή. Σχετικῶς, ἀφήνοντας ἐνδεχομένως κατά μέρος κάθε σύγκριση καταναλισκομένων καί εἰσαγομένων ποσοτήτων, προέχει νά ληφθεῖ ὑπ' ὄψη ἡ δυναμένη νά ὑπάρξει ἀγορά τῶν ἐπιδίκων προϊόντων ἐλλείψει προστατευτικῶν μέτρων. Ἐπομένως, τό ἄρθρο 95 ἀντιτίθεται σέ σύστημα φορολογίας πού πλήττει κατά τρόπο διάφορο τό εἰσαγόμενο οὐίσκυ ἀπό ὅ,τι τά ἄλλα ἀποστάγματα ἐθνικῆς παραγωγῆς.

Στήν ὑπόθεση 216/81,

πού ἔχει ὡς ἀντικείμενο αἴτηση τοῦ πρώτου πολιτικοῦ τμήματος τοῦ Tribunale τοῦ Μιλάνου πρός τό Δικαστήριο, κατ' ἐφαρμογή τοῦ ἄρθρου 177 τῆς συνθήκης ΕΟΚ, μέ τήν ὁποία ζητεῖται, στό πλαίσιο τῆς διαφορᾶς πού ἐκκρεμεῖ ἐνώπιον τοῦ αἰτοῦντος δικαστηρίου μεταξύ

COGIS (COMPAGNIA GENERALE INTERSCAMBI)

καί

AMMINISTRAZIONE DELLE FINANZE DELLO STATO

ἡ ἔκδοση προδικαστικῆς ἀποφάσεως ὡς πρός τήν ἑρμηνεία τοῦ ἄρθρου 95 τῆς συνθήκης ΕΟΚ,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμῆμα)

συγκείμενο ἀπό τούς A. Touffait, πρόεδρο τμήματος, Mackenzie Stuart καί U. Everling, δικαστές,

γενικός εἰσαγγελεύς: G. Reischl
γραμματεύς: H. A. Rühl, κύριος ὑπάλληλος διοικήσεως

ἐκδίδει τήν ἀκόλουθη

## ΑΠΟΦΑΣΗ

### Περιστατικά

I — Περιστατικά καί διαδικασία

Ἡ ἐνάγουσα στήν κυρία δίκη — ἡ μετοχική ἑταιρία COGIS (Compagnia Generale Interscambi) — εἰσήγαγε, μεταξύ 1965 καί 1974, οὐίσκυ ἀπό τό Ἡνωμένο Βασίλειο καί κατέβαλε τόν μεθοριακό ἐπίφορο (sovrimposta) καί τό δημόσιο τέλος (diritto erariale) στό τελωνεῖο τοῦ Μιλάνου, γιά τήν ποσότητα καθαρᾶς ἀλκοόλης πού περιέχεται στό ἐν λόγω ἀπόσταγμα.

Ὅσον ἀφορᾶ τίς μετά τήν προσχώρηση τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου στήν συνθήκη ΕΟΚ εἰσαγωγές, ἡ ἐνάγουσα ἐθεώρησε ὅτι οἱ καταβληθεῖσες ἐπιβαρύνσεις ἦταν ἀντίθετες πρός τίς διατάξεις τῆς συνθήκης ΕΟΚ καί, κατά συνέπεια, τό 1976 ἐνήγαγε ἐνώπιον τοῦ Tribunale τοῦ Μιλάνου τήν Amministrazione delle Finanze dello Stato, μέ σκοπό νά ἐπιτύχει τήν ἐπιστροφή τῶν καταβληθεισῶν ἐπιβαρύνσεων.

Πρός ὑποστήριξη τῆς ἀγωγῆς της, ἐπεκαλέσθη τό ἄρθρο 95 τῆς συνθήκης ΕΟΚ. Ἡ ἀπαγόρευση φορολογικῆς διακρίσεως πού θεσπίζεται ἀπό τό ἄρθρο αὐτό παρεβιάσθη λόγω τοῦ ὅτι τά ἀποστάγματα οἴνου εἶναι προϊόντα ἀνταγωνιστικά τοῦ οὐίσκυ καί πρέπει νά θεωροῦνται ὁμοειδῆ ὡς πρός τήν ὑποχρέωση τῆς φορολογικῆς ἰσότητος.

Ἔτσι τό Δικαστήριο, ἐφαρμόζοντας τήν ἀρχή αὐτή στήν ἀπόφαση τῆς 27ης Φεβρουαρίου 1980 (169/78, Ἐπιτροπή κατά Ἰταλίας, Racc. σ. 385), ἀνεγνώρισε τό ἀσυμβίβαστο πρός τό ἄρθρο 95 τῆς ἐφαρμοζομένης ἀπό τήν Ἰταλία «φορολογικῆς ταινίας» ἐπί τῶν ἀποσταγμάτων οἴνου ἐθνικῆς προελεύσεως ἔναντι καταβολῆς μιᾶς ἐπιβαρύνσεως κατά πολύ κατωτέρας ἐκείνης πού ἐπεβάλλετο ἐπί τοῦ εἰσαγομένου οὐίσκυ.

Ἡ ἐφαρμογή τῶν τεθεισῶν μέ τήν ἀπόφαση αὐτή ἀρχῶν ὁδηγεῖ, κατά τό Tribunale τοῦ Μιλάνου, στό νά ἀναγνωρισθεῖ ἐν προκειμένω ὅτι οἱ εἰσαχθεῖσες ἀπό τήν Μεγάλη Βρετανία ποσότητες οὐίσκυ ὑπέστησαν δυσμενῆ μεταχείριση διακρίσεως ἐν σχέσει πρός τήν ἐπιφυλασσομένη στά ἀποστάγματα οἴνου ἐθνικῆς παραγωγῆς μεταχείριση.

Πράγματι, ἐπί τοῦ ἐν λόγω εἰσαγομένου οὐίσκυ ἐπιβάλλονται ὁ μεθοριακός ἐπίφορος μέ πλήρη συντελεστή — ἐνῶ τά ἀποστάγματα οἴνου ἐθνικῆς παραγωγῆς, παρ' ὅλον ὅτι ὑποβάλλονται στόν ἀνάλογο

φόρο παρασκευῆς, τυγχάνουν σημαντικῶν ἐκπτώσεων — καί τό δημόσιο τέλος — ἐνῶ τά ἀποστάγματα οἴνου ἐθνικῆς παραγωγῆς ἀπαλλάσσονται.

Πάντως, 6άσει μεταγενεστέρων νόμων, τό σύίσκυ ἔπρεπε, ὅσον ἀφορᾶ τήν ἰταλική ἔννομη τάξη, νά κατατάσσεται ὄχι μόνο μεταξύ τῶν ἀποσταγμάτων, ἀλλά καί μεταξύ τῶν αἰθυλικῶν ἀλκοολῶν πρώτης κατηγορίας. Γιά τόν λόγο αὐτό, πρέπει νά ἐπιβαρύνεται μέ τούς δύο προαναφερομένους φόρους.

Ὁ παραπέμπων δικαστής συμπεραίνει ὅτι ἡ διάκριση δέν θά ὑπῆρχε πλέον, ἐάν ἡ σχέση ὁμοιότητος, πού ἀντλεῖται ἀπό τό ἄρθρο 95, ἀπεδεικνύετο — ὅπως καί ἔκρινε τό Δικαστήριο στήν ἀπόφαση τῆς 15ης Ἀπριλίου 1970 (Ἐπιτροπή κατά Ἰταλίας 28/69, Racc. σ. 187) — «6άσει τοῦ ὅτι εἰσαγόμενο καί ἐθνικό προϊόν ἐμπίπτουν στήν ἴδια φορολογική κατάταξη».

Τό Tribunale τοῦ Μιλάνου, θεωρώντας ὅτι «ἡ ἐφαρμογή τῶν ἀρχῶν πού ἀντιστοίχως ἀντλοῦνται ἀπό τήν ἀπόφαση τῆς 27ης Φεβρουαρίου 1980 ἐπί τῆς ὑποθέσεως 169/78 (παρατεθεῖσα) καί τήν ἀπόφαση τῆς 15ης Ἀπριλίου 1970 ἐπί τῆς ὑποθέσεως 28/69 (παρατεθεῖσα)» θά ὁδηγοῦσε σέ διαφορετικά συμπεράσματα, ἀνέ6αλε τήν ἔκδοση ὁριστικῆς ἀποφάσεως καί μέ διάταξη τῆς 2ας Ἀπριλίου 1981 ὑπέ6αλε στό Δικαστήριο τό ἀκόλουθο ἐρώτημα:

«Τό ἰταλικό κράτος, ἐφαρμόζοντας ἐπί τῶν εἰσαγωγῶν οὐίσκυ ἀπό τήν Μεγάλη Βρετανία ἕνα σύστημα φορολογίας πού περιλαμβάνει τό μή προβλεπόμενο γιά τά ἀποστάγματα οἴνου ἐθνικῆς παραγωγῆς δημόσιο τέλος καί τόν μεθοριακό ἐπίφορο μέ πλήρη συντελεστή, ἐνῶ ἐπί ἀποσταγμάτων οἴνου ἐθνικῆς παραγωγῆς ὁ φόρος παραγωγῆς ἐπιβάλλεται μέ μειωμένο συντελεστή, παρέ6η ἤ ὄχι τό ἄρθρο 95 τῆς συνθήκης;»

Ἡ διάταξη περί παραπομπῆς ἐπρωτοκολλήθη στήν γραμματεία τοῦ Δικαστηρίου στίς 20 Ἰουλίου 1980.

Σύμφωνα μέ τό ἄρθρο 20 τοῦ Πρωτοκόλλου περί τοῦ Ὀργανισμοῦ τοῦ Δικαστηρίου ΕΟΚ, γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν οἱ: COGIS, ἐνάγουσα στήν κυρία δίκη, ἐκπροσωπουμένη ἀπό τόν Mario Scalzo, δικηγόρο Μιλάνου, ἡ κυ6έρνηση τῆς Ἰταλικῆς Δημοκρατίας, ἐκπροσωπουμένη ἀπό τόν Marcello Conti, νομικό σύμ6ουλο τοῦ κράτους, ἡ κυ6έρνηση τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου, ἐκπροσωπουμένη ἀπό τόν J. D. Howes, Treasury Solicitor's Department, καί ἡ Ἐπιτροπή, ἐκπροσωπουμένη ἀπό τόν νομικό της σύμ6ουλο Antonino Abate.

Κατόπιν ἐκθέσεως τοῦ εἰσηγητοῦ δικαστοῦ καί μετ' ἀκρόαση τοῦ γενικοῦ εἰσαγγελέως, τό Δικαστήριο ἀπεφάσισε, μέ διάταξη τῆς 20ῆς Ἰανουαρίου 1982, νά ἀναθέσει τήν παροῦσα ὑπόθεση στό τρίτο τμῆμα, κατ' ἐφαρμογή τοῦ ἄρθρου 95 τοῦ κανονισμοῦ διαδικασίας, καί τήν ἔναρξη τῆς προφορικῆς διαδικασίας χωρίς προηγουμένη διεξαγωγή ἀποδείξεων.

## II — Παρατηρήσεις πού κατετέθησαν δυνάμει τοῦ ἄρθρου 20 τοῦ Πρωτοκόλλου περί τοῦ Ὀργανισμοῦ τοῦ Δικαστηρίου

Ἡ *ἐνάγουσα τῆς κυρίας δίκης* ὑπενθυμίζει ὅτι, κατά τήν περίοδο τῶν ἐπιδίκων εἰσαγωγῶν τά ἐκ δημητριακῶν ἀποστάγματα — ἀλκοόλες πρώτης κατηγορίας κατά τήν ἰταλική νομοθεσία — τόσο τά ἐθνικά ὅσο καί τά εἰσαγόμενα πλήττονται μέ τόν μεθοριακό ἐπίφορο (ἤ φόρο παρασκευῆς ὅταν πρόκειται γιά ἐθνικό προϊόν) 90 000 LIT ἀνά ἄνυδρο ἑκατόλιτρο, μέ δημόσιο τέλος 60 000 LIT ἀνά ἄνυδρο ἑκατόλιτρο καί μέ τήν φορολογική ταινία πού ποικίλλει ἀναλόγως τῆς χωρητικότητος τῶν δοχείων.

Κατά τήν ένάγουσα τῆς κυρίας δίκης, ἀφοῦ ἡ παραγωγή ἀποσταγμάτων ἐκ σιτηρῶν ἦταν σχεδόν ἀνύπαρκτη στήν Ἰταλία κατά τήν περίοδο αὐτή, ὁ ἔλεγχος τῆς ἴσης φορολογικῆς μεταχειρίσεως τήν ὁποία ἐπιτάσσει τό ἄρθρο 95 τῆς συνθήκης ΕΟΚ πρέπει νά συνίσταται ὄχι στήν σύγκριση τῶν εἰσαγομένων ἀποσταγμάτων ἐκ σιτηρῶν πρός τά ἀντίστοιχα ἀποστάγματα ἐθνικῆς παραγωγῆς, ἀλλά πρός τά ἀποστάγματα οἴνου πού πρέπει νά θεωροῦνται ὡς «ὁμοειδῆ προϊόντα».

Ἡ COGIS θεωρεῖ ὅτι τό Δικαστήριο ἔχει ἤδη ἐξετάσει τά πρόβλημα αὐτό στήν ὑπόθεση 169/78 (παρατεθεῖσα ἤδη).

Ἐξ ἄλλου, μέ τήν ἀπόφαση τῆς 10ης Ὀκτωβρίου 1978 (Hansen κατά Hauptzollamt Flensberg, 148/77, Racc. 1787), ἀπεφάνθη ὅτι ἡ ἔννοια τῶν «ὁμοειδῶν προϊόντων», κατά τό ἄρθρο 95 τῆς συνθήκης ΕΟΚ, πρέπει νά ἑρμηνευθεῖ «ὄχι βάσει ἑνός αὐστηροῦ κριτηρίου ταυτότητος τῶν προϊόντων, ἀλλά ἀναλογίας καί συγκριτικότητος στήν χρησιμοποίηση».

Κατ' ἐφαρμογή τοῦ κριτηρίου αὐτοῦ, τό οὐίσκυ καί τά ἀποστάγματα οἴνου πρέπει νά θεωρηθοῦν ὡς «ὁμοειδῆ προϊόντα», ἐφ' ὅσον, ἀπό τήν ἄποψη τοῦ καταναλωτοῦ, ἔχουν ἀνάλογες ἰδιότητες καί εἶναι, ἐν πάσει περιπτώσει δυνητικῶς καί ἐμμέσως, ἀνταγωνιστικά· συνεπῶς, τό ἄρθρο 95, παράγραφος 2, εἶναι ἐφαρμοστέο.

Κατά τό μέτρο πού ἡ ἀρχή τῆς μή διακρίσεως τοῦ ἄρθρου 95 ἐφαρμόζεται ἐπί τῶν ἐξαταζομένων προϊόντων, «συνάγεται ὅτι τό φορολογικό καθεστώς πού πλήττει τό εἰσαγόμενο στήν Ἰταλία οὐίσκυ εἶναι παράνομο».

Πράγματι, κατά τήν διάρκεια τῆς περιόδου ἀναφορᾶς, τό οὐίσκυ ὑπεβλήθη στό σύνολο τῶν ἀναφερομένων φόρων, ἐνῶ τά ἀποστάγματα οἴνου ἀπηλλάγησαν τοῦ δημοσίου τέλους καί ὅσον ἀφορᾶ τόν φόρο παρασκευῆς ἔτυχαν διαφόρων ἐκπτώσεων καί μειώσεων μέχρι τοῦ ποσοῦ τῶν 12 000 LIT.

Ἡ σύγκριση αὐτή ἐμφαίνει ὅτι ὑφίσταται διάκριση εἰς βάρος τοῦ εἰσαγομένου οὐίσκυ, ὅπως ὑφίστατο καί εἰς βάρος τοῦ κονιάκ (βλ. σχετικά τήν ἀπόφαση τῆς 27ης Μαΐου 1981, Essevi καί Salengo, 142 καί 143/80, Συλλογή 1981, σ. 1413).

Κατά τήν ένάγουσα τῆς κυρίας δίκης, οἱ ἀρχές πού ἐτέθησαν ἀπό τό Δικαστήριο στίς ἐκδοθεῖσες ἐπί τῶν ὑποθέσεως 169/78 καί 142 καί 143/80 ἀποφάσεις ἐπιτρέπουν «νά ἀναγνωρισθεῖ ὅτι, ὅσον ἀφορᾶ τό δημόσιο τέλος, τό καθεστώς διακρίσεως πού ἔχει ἐπιφυλαχθεῖ στό εἰσαγόμενο στήν Ἰταλία οὐίσκυ προελεύσεως Μεγάλης Βρετανίας ἔχει προστατευτικό χαρακτήρα».

Ἐξ ἄλλου, οἱ δικαιολογίες γιά τό ἐπίδικο σύστημα διαφοροποιήσεως, οἱ ὁποῖες προεβλήθησαν ἤδη ἀπό τήν ἰταλική κυβέρνηση στίς προαναφερόμενες ὑποθέσεις, ὅτι δηλ. αὐτό ἀποτελεῖ μέσο ἐξισώσεως στό πλαίσιο τῆς ἰταλικῆς γεωργικῆς πολιτικῆς ἤ «ἐνίσχυση» κατά τήν ἔννοια τῶν ἄρθρων 92 καί 93 τῆς συνθήκης ΕΟΚ, εἶναι ἐπίσης ἀπαράδεκτες.

Κατά συνέπεια, ἡ ἐνάγουσα τῆς κυρίας δίκης εἶναι τῆς γνώμης ὅτι στό ἐρώτημα πού ὑπεβλήθη προσήκει ἡ ἀκόλουθη ἀπάντηση:

«Ἡ Ἰταλική Δημοκρατία, ἐπιβάλλοντας ἐπί τῶν εἰσαγομένων στήν Ἰταλία ἀποσταγμάτων ἐκ σιτηρῶν, προελεύσεως Μεγάλης Βρετανίας, τό μή προβλεπόμενο γιά τά ἀποστάγματα οἴνου καί στεμφύλων ἐθνικῆς παραγωγῆς δημόσιο τέλος καί τόν μεθοριακό ἐπίφορο, χωρίς νά τόν συνδυάσει μέ τίς μειώσεις καί ἐκπτώσεις πού προβλέπονται γιά τόν ἀντίστοιχο φόρο παρασκευῆς πού πλήττει τά ἀποστάγματα οἴνου καί στεμφύλων ἐθνικῆς παραγωγῆς, παρέβη τίς ἐκ τοῦ ἄρθρου 95 τῆς συνθήκης ὑποχρεώσεις της.»

Ἡ *ἰταλική κυβέρνηση* θεωρεῖ κατ' ἀρχήν ὅτι, ὅπως ἐτέθη τό ἐρώτημα, εἶναι ἀπαρά-

δεκτο καί πρέπει νά διατυπωθεῖ μέ διαφορετικό τρόπο.

Ἐν συνεχεία ὑπενθυμίζει τό ἰταλικό φορολογικό σύστημα τῆς αἰθυλικῆς ἀλκοόλης, τό ὁποῖο κατ' αὐτή εἶναι ἕνα γενικό σύστημα, παράλληλα στό ὁποῖο ὑφίστανται εἰδικές κατηγορίες πού τυγχάνουν διαφορετικῶν ρυθμίσεων ἀναλόγως τῆς χρησιμοποιουμένης πρώτης ὕλης.

Ἐπομένως, ἐφ' ὅσον πρόκειται περί διαφοροποιημένου συστήματος φορολογήσεως προϊόντων, τά ὁποῖα ἀνήκουν σέ μία καί μόνη γενική κατηγορία καί μεταξύ τῶν ὁποίων δύναται νά ὑπάρχει, καθ' ὑπόθεση, σχέση ὁμοιότητος ἤ ἀνταγωνισμοῦ κατά τήν ἔννοια τοῦ ἄρθρου 95 τῆς συνθήκης ΕΟΚ, ἡ ἰταλική κυβέρνηση ἀναλύει τήν ἐπί τοῦ θέματος νομολογία τοῦ δικαστηρίου.

Κατά τήν ἰταλική κυβέρνηση, ἀπό τήν νομολογία αὐτή καί ἰδίως ἀπό τίς ἀποφάσεις 148/77, 169/78, 142 καί 143/80 (παρετέθησαν ἀνωτέρω), καθώς καί ἀπό τίς ἀποφάσεις τῆς 14ης Ἰανουαρίου 1981 (Chemial, 140/79, Συλλογή σ. 1, καί Vinal, 46/80, Συλλογή σ. 77), τῆς 13ης Μαρτίου 1979 (Hansen, 91/78, Racc. σ. 935) καί τῆς 8ης Ἰανουαρίου 1980 (Ἐπιτροπή κατά Ἰταλίας, 21/79, Racc. σ. 1) προκύπτει ὅτι ἡ ὑπαρξη διαφορετικοῦ φορολογικοῦ συστήματος, τό ὁποῖο ἐφαρμόζεται ἐπί ὁρισμένων τύπων προϊόντων τῆς αὐτῆς φύσεως, «οὐδόλως εἶναι, καθ' ἑαυτό, ἀντίθετο πρός τό ἄρθρο 95 τῆς συνθήκης». Πράγματι, ἐλλείψει ἐναρμονίσεως τῶν ἐθνικῶν νομοθεσιῶν, τά Κράτη μέλη εἶναι ἐλεύθερα νά ἐπιλέγουν γιά τά προϊόντα τό φορολογικό σύστημα πού θεωροῦν ὡς τό πλέον κατάλληλο. Λαμβανομένων ὑπ' ὄψη τῶν θεμιτῶν σκοπῶν τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς, ἕνα διαφορετικό φορολογικό σύστημα δύναται νά εὐνοεῖ ὁρισμένους τύπους προϊόντων ἤ ὁρισμένες κατηγορίες παραγωγῶν.

Θά πρέπει, συνεπῶς, νά ληφθεῖ ὡς σημεῖο ἀφετηρίας καί ἀναφορᾶς τό φορολογικό σύστημα πού ἐπέλεξε τό Κράτος μέλος γιά τά προϊόντα ὁρισμένου τύπου, μέ ὅλες τίς προβλεπόμενες ἀπό τό σύστημα αὐτό διαφορές καί κατηγορίες — πρᾶγμα πού συνάγεται ἀπό τήν ἀπόφαση τῆς 22ας Ἰουνίου 1976 (Bobie, 127/75, Racc. σ. 1079) — καί ὄχι νά γίνεται προσφυγή στήν γενική καί ἀφηρημένη ἔννοια τῆς ὁμοιότητος μεταξύ προϊόντων πού κατατάσσονται διαφορετικά ἀπό τήν ἐθνική νομοθεσία. Ἔτσι, σημασία ἔχει ἡ σύγκριση, πάντοτε, τοῦ ἐθνικοῦ προϊόντος πρός τά εἰσαγόμενα προϊόντα, κατά τρόπο ξεχωριστό γιά κάθε φορολογική κατηγορία πού ἔχει θεσπισθεῖ στό πλαίσιο τοῦ συστήματος αὐτοῦ.

Ἀπό τά προαναφερθέντα προκύπτει ὅτι οἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρου 95 τηροῦνται ὅταν τά εἰσαγόμενα προϊόντα καί τά ἀντίστοιχα ἐθνικά προϊόντα ὑπόκεινται στόν ἴδιο φόρο.

Πάντως ὑπάρχουν ὅρια στήν ἐλευθερία τῶν Κρατῶν μελῶν νά θεσπίζουν διαφοροποιημένα φορολογικά συστήματα· εἰδικότερα, ἕνα Κράτος μέλος δέν δύναται νά θεσπίζει ἕνα φορολογικό σύστημα τό ὁποῖο, χωρίς νά στηρίζεται σέ ἀντικειμενικές καί οὐδέτερες διαφορές, εἰσάγει διακρίσεις μεταξύ τῶν προϊόντων ἀναλόγως τῆς προελεύσεώς τους.

Πάντως, θά πρέπει νά διευκρινισθεῖ ὅτι, ἀκόμη καί ὅσον ἀφορᾶ τήν τελευταία αὐτή ἀρχή, οἱ διαφορές στήν φορολογική μεταχείριση θά ἦταν σύμφωνες μέ τό κοινοτικό δίκαιο, ἄν οἱ διαφορές αὐτές εἶχαν ὡς ἔρεισμα στόχους οἰκονομικῆς πολιτικῆς πού εἶναι κι αὐτοί σύμφωνοι μέ τό κοινοτικό δίκαιο καί ἄν οἱ τρόποι ἐφαρμογῆς τους ἦταν τέτοιας φύσεως, ὥστε νά ἀποφεύγεται κάθε μορφή διακρίσεως εἰς βάρος τῶν εἰσαγομένων προϊόντων ἤ κάθε μορφή προστασίας τῶν ἐθνικῶν προϊόντων. Ἔτσι, διαφορά ὡς πρός τόν φορολογικό συντελεστή ἀναλόγως τῆς πρώτης ὕλης δέν εἶναι

άντίθετη πρός τό ἄρθρο 95 ἐκ μόνου τοῦ γεγονότος ὅτι θά εἶχε ὡς συνέπεια τήν βαρυτέρα φορολογία τοῦ εἰσαγομένου κυρίως προϊόντος, δεδομένου ὅτι δέν κατέστη δυνατό νά ἀναπτυχθεῖ ἀποδοτική ἐθνική παραγωγή: ἡ ἰταλική κυβέρνηση ἀναφέρεται ἐν προκειμένω στίς ἀποφάσεις Chemial καί Vinal (παρετέθησαν ἤδη).

Κατά τήν ἰταλική κυβέρνηση, γιά νά εἶναι ἀσυμβίβαστο πρός τό ἄρθρο 95 ἕνα διαφοροποιημένο σύστημα φορολογίας, θά πρέπει εἴτε ἡ ἐθνική φορολογική μεταχείριση νά μήν ἐπεκτείνεται στά εἰσαγόμενα προϊόντα πού ἔχουν ὅλα τά ἀναγκαῖα χαρακτηριστικά εἴτε ἡ ὁριοθέτηση τῶν ὑποκειμένων σέ διαφορετική φορολογική μεταχείριση κατηγοριῶν νά γίνεται κατά τρόπο ὥστε νά εἰσάγει συγκεκαλυμμένη διάκριση.

Ἑπομένως, ἐν ὄψει τῶν συναγομένων ἀπό τό σύνολο τῆς νομολογίας τοῦ Δικαστηρίου ἀρχῶν — καί ὄχι μόνο ἀπό τίς δύο ἀποφάσεις — εἶναι δυνατό, κατά τήν ἰταλική κυβέρνηση, νά διαλυθοῦν οἱ ἀμφιβολίες τοῦ παραπέμποντος δικαστοῦ. Ἡ ἰταλική κυβέρνηση θεωρεῖ ὅτι ἡ ἀπόφαση 169/78 δέν ἀναιρεῖ τό προηγούμενο συμπέρασμα καί στηρίζεται κυρίως στίς ἀποφάσεις Chemial καί Vinal, γιά νά ὑποστηρίξει ὅτι ὁ χαρακτήρας διακρίσεως ἤ προστασίας μιᾶς διαφοροποιημένης φορολογίας δέν δύναται νά ἀπορρέει ἐκ μόνου τοῦ γεγονότος ὅτι τό βαρύτερα φορολογούμενο προϊόν δέν παρασκευάζεται σέ σημαντικές ποσότητες στό ἔδαφος τοῦ Κράτους μέλους, ὅταν τό γεγονός αὐτό εἶναι τό ἀποτέλεσμα μιᾶς ἐπιλογῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς, ὁ στόχος τῆς ὁποίας εἶναι ὅτι ἡ παραγωγή αὐτή δέν πρέπει νά εἶναι ἀποδοτική στό ἐθνικό ἐπίπεδο. Ἑπομένως, ἕνα τέτοιο ἀποτέλεσμα εἶναι σύμφωνο πρός τό κοινοτικό δίκαιο.

Ἡ ἰταλική κυβέρνηση θεωρεῖ ὅτι αὐτό ἀρκεῖ γιά νά δοθεῖ ἀπάντηση στόν δικαστή, ἀλλά θά ἦταν πάντως σκόπιμο νά ἀναπτυχθοῦν «μερικές σκέψεις πού ἀφοροῦν τό ἄν συμβιβάζεται ἡ ἰταλική νομοθεσία πρός τίς ἀρχές τοῦ κοινοτικοῦ δικαίου πού δύνανται νά συναχθοῦν ἀπό τό ἄρθρο 95 τῆς συνθήκης».

Κατά τήν ἰταλική κυβέρνηση, τό πρόβλημα πού τίθεται εἶναι κατά πόσον εἶναι νόμιμος ὁ περιορισμός ὁρισμένων φορολογικῶν πλεονεκτημάτων στίς ἀλκοόλες οἴνου καί φρούτων.

Ἡ ἰταλική κυβέρνηση παρατηρεῖ, πρῶτον, ὅτι τό πλεονέκτημα αὐτό ἐπεκτείνεται στά εἰσαγόμενα προϊόντα πού πληροῦν τούς ἰδίους ὅρους. Δεύτερον, ὁ σκοπός τῆς ἐξαιρετικῆς αὐτῆς διατάξεως δέν εἶναι, κατ' αὐτήν, προστατευτικῆς φύσεως, ἀλλά ἐπιδιώκει νά ἐνθαρρύνει τήν ἀπόσταξη τοῦ οἴνου, σκοπός πού εἶναι σύμφωνος πρός τό κοινοτικό δίκαιο· οὔτε οἱ τρόποι ἐφαρμογῆς τῆς θεμιτῆς αὐτῆς ἐπιλογῆς συνιστοῦν διάκριση.

Τέλος, ἡ ἰταλική κυβέρνηση ὑποστηρίζει ὅτι ἡ παροῦσα ὑπόθεση εἶναι διαφορετική ἀπό ἐκείνη πού ἐκρίθη μέ τήν ἀπόφαση 169/78. Στήν τελευταία αὐτή ὑπόθεση, ἡ ἐπίδικη ταινία φόρου ὑπήγετο σέ ειδική κανονιστική ρύθμιση· ἐν προκειμένω, οἱ ἐπιβαλλόμενες στό οὐίσκυ ἐπιβαρύνσεις εἶναι οἱ ἐπιβαρύνσεις τοῦ ἐφαρμοζομένου ἐφ' ὅλων τῶν αἰθυλικῶν ἀλκοολῶν γενικοῦ συστήματος, καί μόνο ὁρισμένα ἀποστάγματα δέν ὑπόκεινται στό σύστημα αὐτό.

Δέν εἶναι, συνεπῶς, δυνατό νά γίνεται λόγος περί διακρίσεως, οὔτε ἀπό τήν ἄποψη ὅτι τό οὐίσκυ ὑπόκειται σέ δυσμενές σύστημα — ἐφ' ὅσον ὑπάγεται στό γενικό σύστημα — οὔτε ἀπό τήν ἄποψη μιᾶς δῆθεν χορηγήσεως φορολογικοῦ προνομίου μόνο στήν ἐθνική παραγωγή — ἐφ' ὅσον τά χορηγούμενα στίς ἀλκοόλες οἴνου ἤ φρούτων πλεονεκτήματα ἐφαρμόζονται τόσον ἐπί τῶν ἐθνικῶν ὅσο καί ἐπί τῶν εἰσαγομένων προϊόντων.

Ἐπί πλέον, θά ἦταν ἄνευ σπουδαιότητος νά περιορισθεῖ ἡ ἰταλική παραγωγή οὐίσκυ (πρβλ. Chemial καί Vinal).

Ὑπό τίς περιστάσεις αὐτές, γιά νά περιορισθεῖ ἡ ἐλευθερία τῶν Κρατῶν μελῶν, θά πρέπει νά ὑφίσταται πραγματική σχέση ὁμοιότητος ἤ τουλάχιστον τά προϊόντα νά εἶναι ἀνταγωνιστικά. Ὅμως, τό ζήτημα αὐτό — «προδικαστικῆς» φύσεως κατά τήν ἰταλική κυβέρνηση — ἔχει ἤδη κριθεῖ ἀπό τό δικαστήριο μέ τίς ἀποφάσεις τῆς 27ης Φεβρουαρίου 1980 (169/78, προπαρατεθεῖσα ἤδη, καθώς καί στίς ὑποθέσεις Ἐπιτροπή κατά Ἡνωμένου Βασιλείου, Ἐπιτροπή κατά Γαλλίας, Ἐπιτροπή κατά Δανίας). Τό Δικαστήριο δέν ἀπεφάνθη ἐπί τοῦ ζητήματος τῆς σχέσεως ὁμοιότητος, καθ' ὅσον ἐθεώρησε ὅτι ἐν πάσῃ περιπτώσει τά προϊόντα αὐτά ἐτέλουν σέ κατάσταση ἀνταγωνισμοῦ. Πάντως, παρ' ὅλον ὅτι συνεμορφώθη μέ τήν ἀπόφαση τοῦ Δικαστηρίου, ἡ ἰταλική κυβέρνηση ἰσχυρίζεται ὅτι, ἐν προκειμένῳ, δέν ἔχει ἐφαρμογή τό ἄρθρο 95, παράγραφος 1, ἀλλά τό ἄρθρο 95, παράγραφος 2· ἡ διάταξη ὅμως αὐτή δέν προβλέπει τήν ἀπόλυτη ἰσότητα τοῦ φορολογικοῦ βάρους πού πλήττει τά δύο προϊόντα, ἀλλά ἁπλῶς τήν ἀπαγόρευση φορολογικοῦ συστήματος τέτοιας φύσεως, πού νά ἀποτελεῖ μορφή προστασίας τῆς ἐθνικῆς παραγωγῆς.

Ἡ ἰταλική κυβέρνηση προτείνει, κατά συνέπεια, νά δοθεῖ ἡ ἀκόλουθη ἀπάντηση στό ἐρώτημα πού ὑπεβλήθη:

«α) Δέν εἶναι ἀντίθετο πρός τό ἄρθρο 95 τῆς συνθήκης ΕΟΚ ἕνα φορολογικό σύστημα πού συνίσταται στό νά φορολογοῦνται περισσότερο ἤ ὀλιγότερο βαρέως οἱ διάφοροι τύποι αἰθυλικῆς ἀλκοόλης καί ἀποσταγμάτων, ἀναλόγως τῆς χρησιμοποιουμένης γιά τήν παρασκευή τους πρώτης ὕλης, ἐξυπακουομένου ὅτι ἡ διαφορετική αὐτή μεταχείριση ἐκτείνεται καί στά προϊόντα προελεύσεως ἄλλων Κρατῶν μελῶν, τά ὁποῖα πληροῦν, συγχρόνως, τόν ὅρο ὁμοιότητος πού προβλέπει τό ἄρθρο 95, παράγραφος 1, τῆς συνθήκης, καί τούς ὅρους ἀπό τούς ὁποίους ἡ ἐθνική νομοθεσία ἐξαρτᾶ τήν δυνατότητα ἐφαρμογῆς τῆς ἐν λόγω μεταχειρίσεως.

β) Οἱ συγκεκριμένοι τρόποι ἐφαρμογῆς ἑνός τέτοιου φορολογικοῦ συστήματος δύνανται, πάντως, νά εἶναι ἀντίθετοι πρός τίς ὑποχρεώσεις πού ἀπορρέουν ἀπό τό ἄρθρο 95, παράγραφος 1, ἐφ' ὅσον στηρίζονται ἐπί κριτηρίων κατατάξεως τά ὁποῖα εἰσάγουν στήν πράξη διακρίσεις μεταξύ ὁμοίων ἤ ὁμοειδῶν προϊόντων ἀποκλειστικῶς βάσει τῆς προελεύσεώς τους, ἐγχωρίας ἤ ἀλλοδαπῆς. Τό γεγονός αὐτό δέν ἀρκεῖ, πάντως, ὥστε νά ἀποτελέσει, ἀπό τήν ἄποψη αὐτή, παράβαση τοῦ ἄρθρου 95 ἐκ μόνου τοῦ γεγονότος ὅτι, στό πλαίσιο τοῦ ἐξεταζομένου φορολογικοῦ συστήματος, τά βαρύτερα φορολογούμενα προϊόντα συμβαίνει νά εἶναι, κατά τό πλεῖστον, προϊόντα εἰσαγόμενα ἀπό ἄλλα Κράτη μέλη.

γ) Τό γεγονός ὅτι προβλέπονται ἀντιστοίχως διαφορετικά συστήματα φορολογίας γιά ἐθνικά καί εἰσαγόμενα προϊόντα, πού ἔχουν μεταξύ τους ὄχι σχέση ὁμοιότητος ἤ εἶναι ὁμοειδῆ, ἀλλά ἔχουν μόνο ἀνταγωνιστική σχέση, δέν δύναται νά ἀντιβαίνει στήν θεσπιζομένη ἀπό τό ἄρθρο 95, παράγραφος 2, ὑποχρέωση, παρά μόνο στήν περίπτωση κατά τήν ὁποία ἡ διαφορά μεταξύ τῶν φορολογικῶν ἐπιβαρύνσεων, πού τούς ἐπιβάλλονται ἀντιστοίχως, λαμβάνοντας ὑπ' ὄψη ὅλους τούς παράγοντες πού ἐπιδροῦν στήν διαμόρφωση τῶν τιμῶν καί στίς ἐπιλογές τῶν καταναλωτῶν, εἶναι τέτοιας φύσεως ὥστε νά παράγει προστατευτικό ἀποτέλεσμα πρός ὄφελος τῆς ἐθνικῆς παραγωγῆς. Σέ μία τέτοια περίπτωση, τό ἄρθρο 95, παράγραφος 2, ἐπιβάλλει ὄχι τήν ἐξάλειψη κάθε διαφορᾶς ὡς πρός τήν φορολογική ἐπιβάρυνση, ἀλλά μόνο τόν περιορισμό τῆς διαφορᾶς αὐτῆς ἐντός ὁρισμένων ὁρίων, ὥστε νά ἀποκλείεται ἡ

δημιουργία προστατευτικοῦ ἀποτελέσματος.»

Ἡ *κυβέρνηση τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου* στηρίζεται ἀποκλειστικά ἐπί τῶν ἐκδοθεισῶν τήν 27η Φεβρουαρίου 1980 ἀποφάσεων. Κατ' αὐτήν, τό γεγονός ὅτι οἱ ἐν προκειμένω ἐπίδικες ἐπιβαρύνσεις εὐνοοῦν τά ἰταλικά ἀποστάγματα οἴνου ἀρκεῖ γιά νά ἀποδειχθεῖ ὅτι οἱ ἐν λόγω ἐπιβαρύνσεις εἶναι ἀντίθετες πρός τήν ἀρχή τῆς ἀπαγορεύσεως τῶν διακρίσεων πού καθιερώνει τό ἄρθρο 95.

Τά προβλήματα τῶν ἀμπελουργῶν, καίτοι σοβαρά, δέν δύνανται νά ἐπιλυθοῦν «διαστρέφοντας τήν σαφή ἔννοια τοῦ ἄρθρου 95».

Μέ τίς ἀποφάσεις τῆς 27ης Φεβρουαρίου 1980, τό Δικαστήριο, ἀντιμετωπίζοντας ἕνα σύνολο ὑποθέσεων, ἐξήτασε τό πρόβλημα τοῦ «ὁμοειδοῦς» «εὐρύτατα». Ἀλλά, στήν παροῦσα ὑπόθεση, πού ἀφορᾶ μόνο τίς εἰσαγωγές οὐίσκυ στήν Ἰταλία, θά ἐθεωρεῖτο σκόπιμο ὅπως «τό Δικαστήριο ἀποφανθεῖ ὑπό τήν ἔννοια ὅτι τό οὐίσκυ καί τά ἀποστάγματα οἴνου εἶναι προϊόντα «ὁμοειδῆ», στηριζόμενο σχετικῶς ἐπί τῆς σκέψεως 38 τῆς ἀποφάσεως 168/78 (Ἐπιτροπή κατά Γαλλίας) καί 10 τῆς ἀποφάσεως 169/78, καθώς καί ἐπί τῆς ἀρχῆς πού καθιέρωσε ἡ ἀπόφαση Rewe (45/75, Racc. 76, σ. 181), κατά τήν ὁποία «εἶναι ἀναγκαῖο νά θεωρηθοῦν ὡς ὁμοειδῆ ... τά προϊόντα πού ἐμφανίζουν ἔναντι τῶν καταναλωτῶν ἀνάλογες ἰδιότητες καί ἱκανοποιοῦν τίς ἴδιες ἀνάγκες».

Πάντως, ἀκόμη κι ἄν τό Δικαστήριο δέν ἐδέχετο τό ὁμοειδές, θά ἔπρεπε τουλάχιστο νά ἐφαρμοσθεῖ στήν παροῦσα ὑπόθεση ἡ ἐκδοθεῖσα ἐπί τῆς ὑποθέσεως 169/78 ἀπόφαση καί νά γίνει, συνεπῶς, δεκτό ὅτι οἱ ἐπίδικες ἐπιβαρύνσεις παρέχουν ἔμμεση προστασία στά ἰταλικά ἀποστάγματα.

Ὅσον ἀφορᾶ τήν δηθεν ἀντίφαση μεταξύ τῶν ὑποθέσεων 169/78 καί 28/69, πού ἰσχυρίζεται τό Tribunal τοῦ Μιλάνου, δέν ὑφίσταται, διότι δέν προκύπτει ἀπό τήν ἐκδοθεῖσα ἐπί τῆς ὑποθέσεως 28/69 ἀπόφαση ὅτι μόνο τά προϊόντα πού ὑπάγονται στήν ἰδία φορολογική κατηγορία δύνανται νά θεωρηθοῦν ὡς ὁμοειδῆ: τό ἐπιχείρημα αὐτό, τό ὁποῖο ἐξ ἄλλου προεβλήθη ἀπό τήν Ἰταλία στήν ὑπόθεση 169/78, ἀπερρίφθη ἀπό τό Δικαστήριο (βλέπε σκέψη 31).

Κατά συνέπεια, ἡ βρετανική κυβέρνηση θεωρεῖ ὅτι

«δέν ὑπάρχει κανένα στοιχεῖο στήν ἐκδοθεῖσα ἀπό τό Δικαστήριο ἀπόφαση ἐπί τῆς ὑποθέσεως 28/69 ἤ σέ ὁποιαδήποτε ἄλλη ἀπόφαση, τό ὁποῖο δύναται νά ὑπαγορεύσει ὅτι τό Δικαστήριο δέν πρέπει ἐν προκειμένω νά ἐπιβεβαιώσει τήν ἀπόφασή του ἐπί τῆς ὑποθέσεως 169/78. Συνεπῶς, τό Δικαστήριο πρέπει νά ἀναγνωρίσει ὅτι φορολογικές ἐπιβαρύνσεις σάν αὐτές πού περιγράφονται στό ὑποβληθέν ἀπό τό Tribunal τοῦ Μιλάνου προδικαστικό ἐρώτημα συνιστοῦν παράβαση τοῦ ἄρθρου 95 τῆς συνθήκης ΕΟΚ».

Ἡ *Ἐπιτροπή* ὑπενθυμίζει κατ' ἀρχήν τά ἰταλικά συστήματα φορολογίας πού ἀποτελοῦν τό ἀντικείμενο τῆς διαφορᾶς, προκειμένου νά ἀποδείξει ὅτι ἡ διάκριση, γιά τίς δύο ἐπίδικες ἐπιβαρύνσεις, προκύπτει ἀπό τό κριτήριο τῆς χρησιμοποιουμένης γιά τήν παρασκευή ἀποσταγμάτων πρώτης ὕλης.

Βεβαίως τά ἰταλικά φορολογικά πλεονεκτήματα ἐφαρμόζονται τόσον ἐπί τῶν ἐθνικῶν ὅσον καί ἐπί τῶν εἰσαγομένων προϊόντων, ἀλλά αὐτό εἶναι καθαρῶς θεωρητικό, καθ' ὅσον ἡ Ἰταλία, μή διαθέτουσα ἀποστάγματα δημητριακῶν ἐθνικῆς παραγωγῆς, ἐπιβαρύνει μόνο τά εἰσαγόμενα ἀποστάγματα δημητριακῶν μέ τα ἐπίδικα φορολογικά βάρη.

Τό Δικαστήριο μέ τήν ἀπόφασή του 169/78 ἔκρινε ὅτι τά ἀποστάγματα δημητριακῶν καί οἴνου εἶναι ὁμοειδῆ καί/ἤ ἀνταγωνι-

στικά. Ἀκόμη καί ἄν ὑποτεθεῖ ὅτι εἶναι μόνο ἀνταγωνιστικά, προκύπτει ὅτι οἱ ἐπίδικες ἐπιβαρύνσεις, τῶν ὁποίων ἡ προστατευτική φύση εἶναι προφανής, ἀποτελοῦν παράβαση τοῦ ἄρθρου 95 τῆς συνθήκης.

Ἡ ὑποχρέωση πού προκύπτει ἀπό τό ἄρθρο 95 τῆς συνθήκης δέν δύναται νά καταστεῖ ἀνενεργός ἀπό τά Κράτη μέλη γιά λόγους πού βασίζονται στούς ἐπιδιωκομένους ἀπό τά φορολογικά συστήματα σκοπούς. Καμμία σημασία δέν πρέπει νά δίδεται στούς σκοπούς ἑνός νόμου, ἐφ' ὅσον ἔχει ἀποδειχθεῖ τό προστατευτικό ἀποτέλεσμα τοῦ καθιερωθέντος ἀπό τόν νόμο αὐτό φορολογικοῦ συστήματος.

Ἐπικουρικῶς, πάντως, ἡ Ἐπιτροπή ἐξετάζει τά ἐπιχειρήματα τῆς ἰταλικῆς κυβερνήσεως. Ἡ Ἐπιτροπή ἀμφισβητεῖ τήν βασιμότητά τους καί ὑποστηρίζει ὅτι ἡ ἐπιχειρηματολογία τῆς ἰταλικῆς κυβερνήσεως, πού ἀναφέρεται τόσον στό «σύστημα ἐνισχύσεων» καί «στό μέσο ἐξισώσεως» ὅσο καί στούς «προσανατολισμούς τῆς παραδοσιακῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς», ἔχει ἤδη σιωπηρῶς ἀπορριφθεῖ ἀπό τό Δικαστήριο.

Κατά συνέπεια, «λαμβάνοντας ὑπ' ὄψη τήν ὁμοιότητα τῆς δομῆς τῶν ρυθμίσεων πού ἀφοροῦν τήν ταινία φόρου καί τῶν ρυθμίσεων τῶν δύο φορολογικῶν συστημάτων πού ἀποτελοῦν ἀντικείμενο τῆς παρούσης διαφορᾶς, ἡ Ἐπιτροπή προτείνει στό Δικαστήριο νά ἑρμηνεύσει τό ἄρθρο 95 βάσει τῆς ἐκδοθείσης ἐπί τῆς ὑποθέσεως 169/78 ἀποφάσεως, οὕτως ὥστε νά ἐξασφαλισθεῖ ἡ ἰσότης φορολογικῆς μεταχειρίσεως μεταξύ τῶν εἰσαγομένων ἀποσταγμάτων δημητριακῶν καί τῶν ἐθνικῶν ἀποσταγμάτων οἴνου».

## III — Προφορική διαδικασία

Κατά τήν συνεδρίαση τῆς 6ης Μαΐου 1982, ἡ προσφεύγουσα στήν κυρία δίκη ἑταιρία Cogis, ἐκπροσωπουμένη ἀπό τόν Scalzo, δικηγόρο Μιλάνου, ἡ ἰταλική κυβέρνηση, ἐκπροσωπουμένη ἀπό τόν Conti καί ἡ Ἐπιτροπή τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων, ἐκπροσωπουμένη ἀπό τόν Abate, ἀνέπτυξαν προφορικῶς τίς παρατηρήσεις τους καί ἀπήντησαν στά ἐρωτήματα τοῦ Δικαστηρίου.

Ὁ γενικός εἰσαγγελεύς ἀνέπτυξε τίς προτάσεις του κατά τήν συνεδρίαση τῆς 10ης Ἰουνίου 1982.

## Σκεπτικό

1 Μέ διάταξη τῆς 2ας Ἀπριλίου 1981, πού περιῆλθε στό Δικαστήριο τήν 20ή Ἰουλίου 1981, τό Tribunale τοῦ Μιλάνου (πρῶτο πολιτικό τμῆμα) ὑπέβαλε, δυνάμει τοῦ ἄρθρου 177 τῆς συνθήκης ΕΟΚ, προδικαστικό ἐρώτημα περί τῆς ἑρμηνείας τοῦ ἄρθρου 95 τῆς συνθήκης ΕΟΚ, προκειμένου νά δυνηθεῖ νά κρίνει ἄν συμβιβάζεται μέ τήν διάταξη αὐτή ἕνα σύστημα διαφοροποιημένης φορολογίας, πού ἐφαρμόζεται στό οὐίσκυ καί στά ἀποστάγματα οἴνου, δυνάμει τῆς φορολογικῆς νομοθεσίας πού ἰσχύει στήν Ἰταλία, μετά τήν προσχώρηση τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου στήν συνθήκη ΕΟΚ.

2 Ἡ διαφορά μεταξύ τῆς ἐναγούσης τῆς κυρίας δίκης, ἑταιρίας εἰσαγωγῆς οὐίσκυ, καί τῆς Amministrazione delle Finanze dello Stato (κρατικῆς ἰταλικῆς διοικήσεως οἰκονομικῶν) ἀνέκυψε κατόπιν ἀγωγῆς περί ἐπιστροφῆς τοῦ μεθοριακοῦ ἐπιφόρου (sovrimposta), καταβλητέου κατά τήν εἰσαγωγή τοῦ προϊόντος καί ἀντιστοιχοῦντος στόν φόρο παρασκευῆς πού πλήττει τήν παρασκευαζομένη ἐπί τοῦ ἐθνικοῦ ἐδάφους ἀλκοόλη καί τοῦ δημοσίου τέλους (diritto erariale), ὑπολογιζομένου βάσει τῆς ποσότητος καθαροῦ οἰνοπνεύματος πού περιέχεται στό οὐίσκυ, κατά τό μέτρο πού οἱ φόροι αὐτοί εἰσεπράχθησαν καί ὑπερβαίνουν τούς φόρους οἱ ὁποῖοι πλήττουν τά ἐγχώρια ἀποστάγματα ἤ δέν ἐπιβάλλονται ἐπ' αὐτῶν.

3 Δεδομένου ὅτι τό ἐθνικό δικαστήριο ἐθεώρησε ὅτι, ἐν ὄψει τῶν ἀρχῶν πού ἔθεσε τό Δικαστήριο ὅσον ἀφορᾶ τήν ἑρμηνεία τοῦ ἄρθρου 95, ἀφ' ἑνός, μέ τήν ἀπόφασή του τῆς 27ης Φεβρουαρίου 1980 (Ἐπιτροπή κατά Ἰταλίας, 169/78, Racc. σ. 385), μέ τήν ὁποία τό Δικαστήριο διεπίστωσε ὅτι τό κοινό δασμολόγιο δέν εἶναι ἀποφασιστικό γιά τό ζήτημα τῆς ὁμοιότητος, καί, ἀφ' ἑτέρου, μέ τήν παλαιότερη ἀπόφαση τῆς 15ης Ἀπριλίου 1970 (Ἐπιτροπή κατά Ἰταλίας, 28/69, Racc. σ. 187), κατά τήν ὁποία τό γεγονός ὅτι προϊόντα ὑπάγονται στήν ἴδια δασμολογική κατηγορία εἶχε θεωρηθεῖ ὡς σημαντικό στοιχεῖο τῆς ἐν λόγω σχέσεως ὁμοιότητος, ὑφίσταται κίνδυνος νά καταλήξει σέ διαφορετικά ἀποτελέσματα, ἀπεφάσισε νά ὑποβάλει στό Δικαστήριο τό ἀκόλουθο ἐρώτημα:

«Τό ἰταλικό κράτος, ἐφαρμόζοντας ἐπί τῶν εἰσαγωγῶν οὐίσκυ ἀπό τήν Μεγάλη Βρετανία σύστημα φορολογίας πού περιλαμβάνει τό μή προβλεπόμενο γιά τά ἀποστάγματα οἴνου ἐθνικῆς παραγωγῆς δημόσιο τέλος καί τόν μεθοριακό ἐπίφορο μέ πλήρη συντελεστή, ἐνῶ ἐπί ἀποσταγμάτων οἴνου ἐθνικῆς παραγωγῆς ὁ φόρος παρασκευῆς ἐπιβάλλεται μέ μειωμένο συντελεστή, παρέβη ἤ ὄχι τό ἄρθρο 95 τῆς συνθήκης;»

4 Τό ἐρώτημα αὐτό τοῦ ἐθνικοῦ δικαστηρίου ἰσοδυναμεῖ μέ αἴτημα πρός τό Δικαστήριο νά διευκρινίσει τά κριτήρια ἑρμηνείας τοῦ ἄρθρου 95, ἐν σχέσει πρός τήν ἐπίδικη διαφορά, προκειμένου νά δυνηθεῖ τό ἐθνικό δικαστήριο νά ἐφαρμόσει τό ἰταλικό φορολογικό δίκαιο μόνο κατά τό μέτρο πού δέν ἀντιβαίνει πρός τό ἐφαρμοστέο κοινοτικό δίκαιο.

5 Ἐπί τοῦ θέματος αὐτοῦ, προέχει νά ὑπομνησθεῖ ὅτι, μέ τήν ἀπόφαση πού ἐξέδωσε στήν ὑπόθεση 169/78, Ἐπιτροπή κατά Ἰταλίας, τό Δικαστήριο ἔκρινε ὅτι «μέ τήν ἐπιβολή διαφορετικοῦ φόρου, ὑπό μορφήν ἐπιθέσεως ταινίας φόρου στά δοχεῖα πού περιέχουν τά προοριζόμενα γιά λιανική πώληση ἀποστάγματα, ὅπως

ὁρίζεται στήν ἰταλική φορολογική νομοθεσία πού ἀπορρέει ἀπό τίς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 6 τοῦ νομοθετικοῦ διατάγματος 745, τῆς 26ης Ὀκτωβρίου 1970, τό ὁποῖο ἐκυρώθη μέ τόν νόμο 1034, τῆς 18ης Δεκεμβρίου 1970, ὅσον ἀφορᾶ τά ἀποστάγματα δημητριακῶν καί ζαχαροκαλάμου, ἀφ' ἑνός, καί ἀποστάγματος οἴνου καί στεμφύλων, ἀφ' ἑτέρου, ἡ Ἰταλική Δημοκρατία παρέβη, ὅσον ἀφορᾶ τά εἰσαγόμενα ἀπό ἄλλα Κράτη μέλη προϊόντα, τίς ὑποχρεώσεις πού ὑπέχει ἀπό τό ἄρθρο 95 τῆς συνθήκης ΕΟΚ».

6 Ἡ διαπίστωση αὐτή ἔγινε βάσει ἑρμηνείας τοῦ ἄρθρου 95 πού ἐστηρίχθη στό σύστημα τῆς συνθήκης ΕΟΚ καί δυνάμει τῆς ὁποίας οἱ παράγραφοι 1 καί 2 τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ ἀποτελοῦν συμπλήρωμα τῶν διατάξεων περί καταργήσεως τῶν τελωνειακῶν δασμῶν καί τῶν ἐπιβαρύνσεων ἰσοδυνάμου ἀποτελέσματος, δεδομένου ὅτι ἔχουν ὡς σκοπό νά ἐξασφαλίζουν τήν ἐλεύθερη κυκλοφορία τῶν ἐμπορευμάτων μεταξύ τῶν Κρατῶν μελῶν, ὑπό κανονικές συνθῆκες ἀνταγωνισμοῦ, ἐξαλείφοντας κάθε μορφῆς προστασία πού δύναται νά προκύψει ἀπό τήν ἐπιβολή ἐσωτερικῆς φορολογίας πού εἰσάγει διακρίσεις εἰς βάρος τῶν προϊόντων ἄλλων Κρατῶν μελῶν. Ὑπό τήν ἔννοια αὐτή, τό ἄρθρο 95 ἐγγυᾶται τήν πλήρη οὐδετερότητα τῆς ἐσωτερικῆς φορολογίας ὅσον ἀφορᾶ τόν ἀνταγωνισμό μεταξύ ἐθνικῶν καί εἰσαγομένων προϊόντων.

7 Ἔχει διευκρινισθεῖ ὅτι τό ἄρθρο 95, παράγραφος 1, πρέπει νά ἑρμηνεύεται εὐρέως, ὥστε νά καλύπτει ὅλες τίς φορολογικές μεθόδους πού θά προσέκρουαν στήν ἀρχή τῆς ἴσης μεταχειρίσεως μεταξύ ἐθνικῶν καί εἰσαγομένων προϊόντων· γιά τόν σκοπό αὐτό, πρέπει, ἐπομένως, ἡ ἔννοια τῶν «ὁμοειδῶν προϊόντων» νά ἑρμηνευθεῖ μέ ἀρκετή ἐλαστικότητα. Ἔτσι, πρέπει νά θεωρηθοῦν ὡς «ὁμοειδῆ» τά προϊόντα πού ἐμφανίζουν ἔναντι τῶν καταναλωτῶν τά ἴδια χαρακτηριστικά καί ἱκανοποιοῦν τίς ἴδιες ἀνάγκες. Ἐπομένως, τό πεδίο ἐφαρμογῆς τῆς πρώτης παραγράφου τοῦ ἄρθρου 95 πρέπει νά προσδιορισθεῖ βάσει ὄχι τοῦ κριτηρίου τῆς αὐστηρῆς ταυτότητος τῶν προϊόντων, ἀλλά βάσει τοῦ κριτηρίου τῆς ὁμοίας ἤ παρεμφεροῦς χρησιμοποιήσεώς τους.

8 Ὅσον ἀφορᾶ τίς ἀλκοόλες πού καταναλίσκονται ἀπό ἀνθρώπους, πρέπει νά προσδιορισθεῖ κατά πόσον, βάσει κριτηρίων διακρίσεως, ὅπως ἡ προέλευση καί ὁ τρόπος παρασκευῆς τῶν ποτῶν, ἡ δυνατή χρησιμοποίησή τους καί οἱ συνήθειες τῶν καταναλωτῶν στό σύνολο τῆς Κοινότητος, τά προϊόντα παρουσιάζουν ἐπαρκῆ βαθμό ὁμοιότητος. Ὁ προσδιορισμός αὐτός γίνεται χωρίς νά λαμβάνονται ὑπ' ὄψη ἐνδεχόμενες φορολογικές διαφοροποιήσεις καθαρά ἐθνικές καί χωρίς νά χρειάζεται νά γίνει ἀναφορά στίς δασμολογικές κατατάξεις. Ἄν διαπιστωθεῖ ὅτι τά προϊόντα εἶναι ὁμοειδῆ βάσει τῶν προαναφερθέντων κριτηρίων, τό ἄρθρο 95, παράγραφος 1, εἶναι ἐφαρμοστέο.

9 Ἂν δέν πληροῦται ἐξ ὁλοκλήρου ἡ προϋπόθεση τῆς ὁμοιότητος πού ἐπιτάσσει τό ἄρθρο 95, παράγραφος 1, ἡ δεύτερη παράγραφος τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ, ὅπως ἐκρίθη μέ τήν ἀπόφαση 169/78, ἔχει ὡς σκοπό νά καλύπτει κάθε μορφή ἐμμέσου φορολογικοῦ προστατευτισμοῦ στήν περίπτωση προϊόντων τά ὁποῖα, χωρίς νά εἶναι ὁμοειδῆ κατά τήν ἔννοια τῆς παραγράφου 1, εἶναι ἐν τούτοις ἀνταγωνιστικά, ἔστω καί ἐν μέρει, ἐμμέσως ἤ δυνητικῶς.

10 Ὅσον ἀφορᾶ τίς ἀλκοόλες πού καταναλίσκονται ἀπό ἀνθρώπους, ἔχει ἤδη διευκρινισθεῖ μέ τήν ἰδία ἀπόφαση ὅτι τά ἀποστάγματα δημητριακῶν καί τό ροῦμι, ὡς προϊόντα ἀποστάξεως, ἔχουν ἀρκετές κοινές ἰδιότητες μέ τά ἀποστάγματα οἴνου καί στεμφύλων, ὥστε νά ἀποτελοῦν, τουλάχιστον ὑπό ὁρισμένες περιστάσεις, μιά ἐναλλακτική ἐπιλογή γιά τόν καταναλωτή. Ἡ διαπίστωση αὐτή ἀρκεῖ γιά νά γίνει δεκτόν ὅτι τά ἐν λόγω προϊόντα εἶναι ἀνταγωνιστικά μεταξύ τους καί ὅτι ἡ ἀντίστοιχη φορολογική τους ἐπιβάρυνση δέν δύναται νά ἔχει προστατευτικό ἀποτέλεσμα γιά τήν ἐθνική παραγωγή. Σχετικῶς, ἀφήνοντας ἐνδεχομένως κατά μέρος κάθε σύγκριση καταναλισκομένων καί εἰσαγομένων ποσοτήτων, προέχει νά ληφθεῖ ὑπ' ὄψη ἡ δυναμένη νά ὑπάρξει ἀγορά τῶν ἐπιδίκων προϊόντων ἐλλείψει προστατευτικῶν μέτρων.

11 Ὅσον ἀφορᾶ τόν προστατευτικό χαρακτήρα τοῦ ἐπιδίκου φορολογικοῦ συστήματος, μέ τήν ἐν λόγω ἀπόφαση 169/78 ἐκρίθη ὅτι τό σύστημα αὐτό ἐχαρακτηρίσθη ἀπό τό γεγονός ὅτι τά πλέον τυπικά ἐθνικά προϊόντα, ἤτοι τά παραγόμενα ἀπό τόν οἶνο καί τά στέμφυλα ἀποστάγματα ὑπάγονται στήν πλέον εὐνοϊκή φορολογική κατηγορία, ἐνῶ δύο τύποι προϊόντων, πού σχεδόν στό σύνολό τους εἰσάγονται ἀπό ἄλλα Κράτη μέλη, ἤτοι τά ἀποστάγματα δημητριακῶν καί τό ροῦμι, ὑπόκεινται σέ βαρύτερη φορολογία. Τό γεγονός ὅτι ὑφίσταται ἐπίσης ἐθνική παραγωγή τῶν ἀποσταγμάτων αὐτῶν δέν μεταβάλλει τήν ἐκτίμηση αὐτή, δεδομένου ὅτι δέν ἀμφισβητεῖται ὅτι πρόκειται γιά ἐλάχιστες μόνον ποσότητες. Οἱ διαφορές αὐτές στήν φορολογία ἐπηρεάζουν τήν ἀγορά τῶν ἐν λόγω προϊόντων, μειώνοντας τήν δυνατή κατανάλωση τῶν εἰσαγομένων προϊόντων.

12 Ἑπομένως, στό ἐρώτημα πού ὑπέβαλε τό ἐθνικό δικαστήριο προσήκει ἡ ἀπάντηση ὅτι τό ἄρθρο 95 ἀντιτίθεται σέ σύστημα φορολογίας πού πλήττει κατά τρόπο διάφορο τό οὐίσκυ ἀπό ὅ,τι τά ἄλλα ἀποστάγματα.

'Επί τῶν δικαστικῶν ἐξόδων

13 Τά ἔξοδα στά ὁποῖα ὑπεβλήθησαν ἡ κυβέρνηση τῆς 'Ιταλικῆς Δημοκρατίας, ἡ κυβέρνηση τοῦ 'Ηνωμένου Βασιλείου τῆς Μεγάλης Βρετανίας καί Βορείου 'Ιρλανδίας καί ἡ 'Επιτροπή τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων, οἱ ὁποῖες ὑπέβαλαν παρατηρήσεις στό Δικαστήριο, δέν ἀποδίδονται. Δεδομένου ὅτι ἡ παροῦσα διαδικασία ἔχει ὡς πρός τούς διαδίκους τῆς κυρίας δίκης τόν χαρακτῆρα παρεμπίπτοντος, πού ἀνέκυψε ἐνώπιον τοῦ ἐθνικοῦ δικαστηρίου, σ' αὐτό ἐναπόκειται νά ἀποφανθεῖ ἐπί τῶν δικαστικῶν ἐξόδων.

Διά ταῦτα,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμῆμα)

κρίνοντας ἐπί τοῦ ἐρωτήματος πού τοῦ ὑπέβαλε, μέ διάταξη τῆς 2ας 'Απριλίου 1981, τό πρῶτο πολιτικό τμῆμα τοῦ Tribunale τοῦ Μιλάνου, ἀποφαίνεται:

**Τό ἄρθρο 95 ἀντιτίθεται σέ σύστημα φορολογίας πού πλήττει κατά τρόπο διάφορο τό οὐίσκυ ἀπό ὅ,τι τά ἄλλα ἀποστάγματα.**

Touffait Mackenzie Stuart Everling

'Εδημοσιεύθη σέ δημοσία συνεδρίαση στό Λουξεμβοῦργο στίς 15 'Ιουλίου 1982.

'Ο γραμματεύς
κ.ά.α.

J. A. Pompe

Βοηθός γραμματεύς

'Ο πρόεδρος τοῦ τρίτου τμήματος

A. Touffait